

REIN
PÖDER

TEADMATUS

KADUMINE

1. Õhtune külaline

Keegi justkui koputas välisuksele, vastu selle väikest klaasruutu. Mitte just kõvasti, pigem ebakindlalt ja kõhklevalt, nagu ei teaks koputaja isegi, kus ta on või keda tal just vaja läheb.

Ma jäin kuulatama. Ei saanud ju olla kedagi... See, kes pidi mind täna külastama, oli juba ära käinud ja umbes kolmveerand tunni eest lahkunud; ma olin ta ilusasti minema saatnud, enne uksest väljasaatmist pimedas kitsas esikus isegi suudelnud, nagu oli mu komme. Ja siis olin lausa ümber mõelnud ning ta isegi bussipeatusse saatnud, millist kommet mul harilikult polnud, ja seal isegi bussi tuleku ära oodanud, sest polnud mul ju mingit kiiret. Kui ta nüüd vaid mingil põhjusel ise tagasi ei tulnud. Tõsi, ma olin teda keelitanud, et ta jääks seekord terveks ööks – ja ta oli isegi peaaegu nõus olnud, ent siis oli talle meenunud ema –, et mis tema arvab, jääb terveks ööks ootama ja muretsema... Nii see on alati, kui elad kellegagi seotult... Ja telefoni neil seal Kalamajas polnud. Nii ta siis lahkuski – endale ja minule pisut vastumeelselt, sest kui sa

oled kellegi keha soojustes, intiimsuses viibinud, saab see seisund armsaks, loomulikuks, sa tahaksid seda pikendada, mitte üksi jääda...

Ehk tuli ta siiski tagasi!

Ei, Sirkka see küll polnud!

Kuulatasin uuesti, kas koputus kordub. Tuul liigutas pimedat klaasi taga oksa. See oli hästi näha. Mul polnud veel kardinaid. Tädi vanad ribalad olin ära visanud – üksainus härmavõrk –, uusi polnud jõudnud veel üles riputada. Laiskus, üksiku inimese asi, ega see alasti aken mind eriti häirinud, avanes ta ju umbsesse Nõmme aianurka, kes seal ikka...

Ometi tõusin, astusin akna ligi, püüdsin välja vaadata. Ei kedagi ega midagi. Üksnes klaas oli märg. Mis tähendas, et vahepeal, kui tukkusin, oli sadama hakanud. Nagu taevas ja tuul ennist lubasid. Seepärast siis hämaram kui muidu samal ajal. Teab, kas Sirkka on juba kodus!?

Jah, küllap oli tegu vana maja naksumiste või häältega selle eelmistest eludest. Siia sisse kolides olin millegi naisuuga arvestanud...

Mu käsi pühkis üle suure aknaruudu, nagu püüaksin seestpoolt seda märga maha saada. Või nagu üritaksin mingit olnu nägemust sealt eemaldada. Ja äkki põrkusin tagasi – sest teiselt poolt vaatas mulle vastu üks inimese nägu, suu vastu märga aknaklaasi surutud, mis muutis näo võõraks, moonutas seda. Aga sealpool olija huuled liikusid – tummalt nagu kalasuu, justkui püüaks see mulle midagi öelda. Midagi polnud kuulda. Kalasuu anus ilmselt, et ma ta sisse laseksin. Kuidas ma sain seda teha, ma ju ei tundnudki teda! Siis taipasin, et huuled kordavad üht ning sama – see võis olla kellegi nimi. Kelle oma?! Jah, minu enda – aga mitte lühike ja kõnekeelne, vaid mu täisnime, mida tarvitati üsna harva. Jah, just – Ric-

hard, Ric-hard... Ric-hard! Vihmajoad nirkusid mööda klaasi allapoole, sellest näost mööda – ja siis nägin ka ta silmi, kuidagi tuttavaid, mida täitis mingi mure või hämning. Tõmbusin eemale, sest olin peaaegu selle näo vastas olnud, ja mu esimene alateadlik reageering oli – ei, ma ei lase kedagi võõrast siia oma elamisse, olgu tegu ükskõik kellega!

Sel hetkel tõmbus nägu klaasist eemale, kaotas oma ebaloomulikkuse, toavalgus langes sellele pisut paremini; väljasolija tõstis käe ja osutas valge sõrmega enda peale ning noogutas jaatavalt. Ja sel hetkel tundsin ma ta ära!

Ruth, Ruthikene, mu kursusekaaslane... mu sõbra naine, tema siin... kuidas ta ometi oskas tulla, pole ju siin kordagi käinud... kust ta üldse selle aadressi muretses... ah jah, ma vist ikka andsin selle neile... aga mis siis nüüd lahti on, miks ta seisab seal suvises vihmas... ei tule sisse...? Muidugi, muidugi... ma kohe... Ja ma viipasin, et tulen avama. Ning Ruthi nägu kadus akna tagant, muutudes korraks olematuks.

Ta ootas mind ukse taga, ootas kärsitult, nagu ma ust lahti lükates aru sain, tuli siis külitsi, kuidagi närviliselt ja samas kohmakalt uksest sisse, komistas seejärel eeskojapõrandal lebava tädi vaiba serva taha, haaras minu käsivarre järele, sai samas tasakaalu tagasi – ja nõnda vaikides astus ta minust mööda, läbi valgusekiilu tuppa, kus põles vaid tolmunud kollast valgust jätkutav põrandalamp.

Ja teel läbi toa ning pimedate esiku, kus ma polnud ikka veel viitsinud läbipõlenud pirni uuega asendada, mõtlesin ma intensiivselt – mis võiks olla selle ootamatu ja samas üsnagi hilise külaskäigu põhjuseks? Ja miks, tema, Ruth, on ükski, kui nad võinuks tulla ju koos Lembituga, see tähendab Larryga?

Tere, Ruth, sosistasin ma mõttes ja võib-olla et isegi väga tasa talle järele, samal ajal ukse kallal ametis olles, sest see

kulunud peaga pikk välisuksevõti keeras halvasti. Tere, Ruthikene, piiblineitsikene, sind ei teadnud ju üldse oodata. Kuigi olen sinu peale ikka aeg-ajalt mõelnud... Aga pole sind niimoodi küll oodanud, sest oled ju Larry naine, oled seda kaua aega olnud – ja abielu on minu jaoks puutumatu ala, nii et...

“Tere,” sosistasin tuppa jõudes uuesti, seekord kuuldavalt. Kuulsin, kui kähedalt mu hääl kõlas selles toas, kus hariplikult pesitses vaikus. Astusin ta poole, nagu kavatseksin teda kaisutada, oma ootamatut rõõmu välja valada, aga jäin siiski vaid poolele teele.

Ruth ei vastanud mu tervitusele. Veelgi enam, ta keeras mulle selja, andes nõnda märku, et peaksin tal mantli seljast aitama. See oli kerge tume mantel, mis oli märg – niisiis oli vahepeal väljas sadama hakanud. Ennist Sirkkat ära saates polnud ilm küll veel sinnapoolegi... Aga muutused ilmas ja elus sünnivad kiiresti! Mantlist vabanenud, pöördus Ruth ringi, asudes silmadega otsima midagi, mis pidi mu elamises tingimata leiduma. Ja ma sain aru, et ta pilk otsib peeglit. Minule polnud see eriti vajalik ese, aga muidugi oli üks vana trümmoo mu tädi elamises olemas, sest tädi oli olnud ju eestiaegne daam ja välimus oli talle kuni lõpuni väga tähtis. Peegel rippus otsaseinas, keset tädi-ajast pärit fotosid ja linnavaateid ja muid pildikesi, tume ja tuhm, ent ometi kui selle elamise suur silm, pärit eelmisest ajast, mis nüüd minu elu jälgis ja hindas...

Astunud peegli ette, raputas Ruth oma poolpikad juuksed üheainsa energilise liigutusega vabaks, nõnda et juukseotstele kogunenud piisad lendasid laiali kuhugi mu elamisse, täites ruumi otsekohe temaliku kohalolekuga. Kuid kas keegi polnud hiljaaegu selle peegli ees samamoodi seisnud, oma juukseid hoolikalt kamminud, siis minu poole pöördunud...? Jah, tund või enamgi tagasi oli seal seisnud üks teine naine, täites

sedatuba oma veidi kerglase naeru ning hüüatustega “eks ju!”. See oli olnud Sirkka, mu hetkekallim, ingerlanna, Ruthist hulk maad noorem ja üldsegi mitte tema moodi... Aga sel polnud nüüd tähtsust, sest nüüd oli mu külaliseks Ruth!

Siis leidis ka Ruth käekotist kammi ning hakkas ennast kammima, lastes mul seda pilti kõrvalt jälgida. Nagu selleks, et ma tema ootamatu ilmumisega võiksin harjuda. Ikka veel polnud me vahetanud ühtegi sõna, kui minu “tere!” maha arvata. Lõpuks sai ta oma iluga ühele poole, ja kui ta oli oma peegliteisikule julgustavalt naeratanud, pöördus ta lõpuks minu suunas ja lausus valjult ning bravuurikalt:

“Noh, siin ma siis nüüd olen...!”

Ausõna, see kõlas umbes nii, nagu oleks ta nüüd lõpuks pärast aastaid kestnud abielu oma mehe juurest jalga lasknud. Jah, just nimelt – siin ma siis nüüd olen, sest sa oled ju mind alati oodanud, mõttes kutsunud, ning nõnda ma siis lõpuks tulingi...! See tundus nii ebareaalne, nii uskumatu! Ei, ei, see on võimatu, sellest kõigest on ju ometi nii palju aega möödadas, kinnitasin ma kohe endale. Ometi käis mõte, et see võiks nõnda olla, minust hetkeks läbi. Nagu ikka kõige ebareaalsemad mõtted.

Ma vaikisin ja ootasin. Tegelikult polnud selle lausega veel midagi öeldud. Kuid arusaamatu ärevus, mis oli alguse saanud hetkest, kui ma ta seal akna taga ära tundsin, see muudkui kasvas.

Nüüd oli mul võimalus oma külalist paremini silmitseda. Ta seisis peaaegu põrandalambi valgussõõris. Ruthil oli seljas tumepruun, lahtise kaelusega kleit, seal kaelaavas välgatas mingi hõbedane ehe. Ta oli vahepealse aja jooksul... täidlasemaks muutunud. Ta on muutunud... kuidas nüüd öelda, kehalt ja samas ka kogu olemuselt. Selles oli mingit uut moodi

naiselikkust, mida ma tema juures hästi ei mäletanud. Aga see sobis talle. Ehkki ta oli oma endisest tütarlapselikust veetlustest, kunagisest tormakast, lennukast, tütarlapselikust Ruthist midagi olulist kaotanud... Mis on naiste puhul paratamatu. Samal ajal võisin tunda temast hoovavat hõngu, mis ei pärinenud üksnes tarvitatud lõhnaõlist, vaid millestki olemuslikust, mis on iga naise puhul erinev. Ja see tõi taas meelde endise Ruthi, sest too hõng polnud ainsana muutunud. Ja see oli mulle nii ammuselt tuttav, issand kui tuttav ja omane! Jah, mu silm otsis ja ka leidis jooni-mälestusi endisest Ruthist. Need kumasid vastu ta näost ja tema olekust, need olid alles vaid teadja jaoks. See ümaram nägu, need armsad pontsakad käed, isegi see väike maitsekas ehe kaelaavauses muutsid teda, jah, muutsid kuidagi madonnalikuks. Mis oli ju kunagi Larry ideaalmaitse. Mäletan, et käisime Larryga kolmandal või neljandal kursusel Tartu kunstimuseumis renessansskunsti loengutel, kus parimaid kunstiteoseid diapositiivide kujul demonstreeriti. Ja ma mäletan, et Raffaeli madonnad ning Botticelli naisekujud olid meile mõlemale väga meeldinud ja küllap me arutlesime tookord naiseilu teemadel – nendest-samadest pontsakatest kätest, mis hoidsid lapsukest, nendest klaaridest näoovaalidest, kaelast, kõige kaunimast osast madonnade juures, nende kitsist naeratusest... Jah, meid võlus see pehmus ja sujuvus, mida rõivas ei suutnud päriselt varjata, isegi need meeldivad voldid lõua all, kogu see raugus, rahulikkus, sisemine salapära. Just nimelt salapära... Kõike seda märkasin nüüd Ruthi juures ja ma mõtlesin, et Larry peaks oma küpses keskeas abikaasa välimusega vägagi rahul olema ja selle üle isegi salaja rõõmu tundma. Näiteks seltskonnas või teatris. Mina küll oleksin tundnud, ausõna! Kõik oli nõnda meeldiv vaadata...